

Fornyings- og administrasjonsdepartementet FAD
Postboks 8004 Dep
0030 Oslo

Invitasjon til å komme med innspill til handlingsplan for fornying av offentlig sektor

Vi viser til FADs invitasjon om å komme med innspill til regjeringens fornyingsarbeid. Vox har lagt spesielt vekt på brukerorientering, forenkling, effektivisering og kvalitet i sitt forslag til tiltak om endringer innen feltet voksnes læring.

Situasjon

Gjennom kompetansereformen har voksne fått rettigheter til både grunnskoleopplæring og videregående opplæring. Det viser seg imidlertid at kjennskapen til disse ordningene hos potensielle brukere, fremdeles er meget svak. Brukerne må forholde seg til et komplisert system delt på to forvaltningsnivåer. Det er store geografiske forskjeller som ikke kan forklares ut fra brukernes behov.

Mål

Målet med forslaget er å skape en enkel, synlig og forutsigbar struktur for voksnes læring, styrke mulighetene for å kunne tilby et gjennomgående og individuelt tilrettelagt opplæringsløp, opprette en organisering med en nasjonal standard, og etablere et tilbud til voksne som ikke reguleres av kommunal eller fylkeskommunal økonomi eller konkurrerer med tilbud til barn og ungdom.

Forslag

Vox foreslår at det opprettes voksenopplæringscentre etter samme modell som NAV-reformen slik at voksnes behov for opplæring innen basiskompetanse, grunnskole- og videregående opplæring, samt karriereveiledning og realkompetansevurdering blir bedre koordinert og ivaretatt. De voksne vil på denne måten få ett system å forholde seg til og ett sted å henvende seg til, uavhengig av hva slags opplæring og/eller informasjon de har behov for.

Utdypning og begrunnelse

Kompetansereformen medførte blant annet at det ble innført individuelle rettigheter for voksne både innen grunnskoleopplæring og videregående opplæring. Erfaringer og resultater viser at rettighetene ikke er blitt tatt ut i det omfanget en hadde forventet. Antallet voksne med rett i videregående opplæring har de siste tre årene stabilisert seg på om lag 20 000. SSBs statistikk viser at det i 2004 er 570 000 voksne mellom 20 og 49 som ikke har fullført videregående opplæring. Målsetningene om å heve befolkningens utdanningsnivå, få flere voksne i arbeid, og bedre etterspørselen etter faglært arbeidskraft, synes ikke å ha blitt nådd i tilstrekkelig utstrekning og med en god nok utviklingstakt. Når det gjelder opplæring på grunnskolenivå ble det i forrige skoleår registrert 4 500 deltakere, hvorav 62 % er minoritetsspråklige.

Tilbudet om opplæring til voksne er sterkt varierende fra kommune til kommune, og fra fylkeskommune til fylkeskommune. Rundt 70 % av kommunene har ikke tilbud om grunnskoleopplæring, og svært få kommuner har kartlagt behovet for slik opplæring. Det er også store variasjoner i omfang av informasjon som blir gitt til innbyggerne, og informasjonen som gis kommer i liten grad fram til målgruppa. Undersøkelser foretatt av Vox viser at kjennskapen til voksnes rettigheter til opplæring er minst i målgruppa rettighetene er laget for.

Grunnoppfølring for voksne er plassert i samme struktur som oppløring for barn og ungdom, og trekkes mellom to skoleslag og to forvaltningsnivå. Det ville vært naturlig å se voksnes læring under ett, noe som også ville kunne lette arbeidet med å gi gode individuelle oppløringsplaner for de voksne. På denne måten vil en også kunne unngå at økonomiske og politiske prioriteringer mellom voksne og barn/ungdom foregår på lokalt nivå.

Under Kompetansereformen ble det gjennom Realkompetanseprosjektet prøvd ut ulike modeller og metoder for realkompetansevurdering. Fylkeskommunene er blitt gitt stor grad av frihet til å utvikle sine egne systemer for dette arbeidet, noe som har medført til dels store forskjeller. Ved å innføre en struktur med enhetlig styring vil en få mulighet til å etablere en nasjonal standard, og kunne praktisere retningslinjer og lovverk på en mer enhetlig måte enn det dagens struktur kan ivareta.

To store internasjonale undersøkelser som har kartlagt voksnes lese-, skrive og tallforståelse, har avdekket av ca en tredjedel av den voksne befolkningen i Norge har uttilstrekkelige ferdigheter på disse områdene. Norge mangler et nasjonalt rammeverk med kompetansemål for grunnleggende ferdigheter, og det er uklart hvem som har ansvaret for å utvikle og gjennomføre oppløring på dette feltet. Det vil være naturlig at også denne form for oppløring legges til sentrene for voksenoppløring.

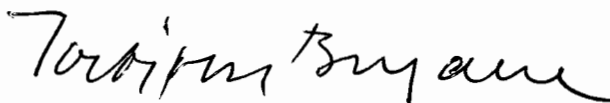
OECD har kartlagt tilbudet om karriereveiledning i Norge og konkluderte blant annet med at Norge har et system som er fragmentert, dårlig koordinering av aktører, svak profesjonalisering og manglende tilbud til voksne utdannings- og arbeidssøkere. Vox har i ulike utredningsarbeider spilt inn betydningen av at det opprettes veiledningstilbud beregnet for voksne, og at denne veiledningen må ses i et videre perspektiv enn kun informasjon om videregående oppløring i eget fylke. Utdanning er en viktig faktor for å jevne ut forskjeller i samfunnet, og det å få flere mennesker ut i arbeid samt å dekke arbeidslivets etterspørsel etter arbeidskraft, vil være en gevinst både for individet, samfunnet og arbeidslivet. Karriereveiledning er et godt tiltak for å møte disse behovene, og er en oppgave det vil være naturlig å legge inn i det foreslåtte tiltaket.

Konklusjon

Det er Vox sin oppfatning at å bygge opp en struktur for voksne som kan tilby en samlet oppløring uavhengig av den enkeltes kompetansenivå og på tvers av dagens tilbudsstruktur og forvaltningsnivåer, vil kunne ivareta den voksne delen av befolkningen som har behov for oppløring på en langt bedre måte enn dagens system. De voksne vil få ett system å forholde seg til og ett sted å henvende seg til, uavhengig av hva slags oppløring og/eller informasjon de har behov for. Ved å samle kompetansen om oppløring for voksne vil en kunne få et kvalitativt bedre tilbud, oppløringen kan bli mer effektiv siden en ser på det totale oppløringsbehovet og kan gi oppløring på tvers av skolenivå, og mulighetene for å få til et system der voksne blir behandlet mer likt både hva gjelder tilbud, rettigheter og godkjenning av tidligere oppløring og/eller kompetanse fra andre arenaer. Vi mener at en slik organisering vil bedre innbyggernes tilbud om oppløring som det offentlige har ansvar for, at det vil gi mulighet til effektivisering og en bedre utnytting av ressurser og kompetanse innen voksenoppløringfeltet, og at tilgjengeligheten på oppløring vil bli bedre for de voksne fordi omfanget av tilbud kan utvides når oppløringen samles på ett sted.

Med vennlig hilsen

Turid Kjølseth
direktør

Torbjørn Bergane
avdelingsdirektør

Kopi: Kunnskapsdepartementet